

Ympäristöministeriö

Kirjaamo@ym.fi
meri.pensamo@ym.fi

Viite: Lausuntopyyntönnö 8.6.2016, YM004:00/2016

Valtioneuvoston asetus rakennuksen esteettömyydestä

Kiitämme mahdollisuudesta ottaa kantaa rakennuksen esteettömyyttä käsittelevään asetusluonnokseen.

Yleisperustelut

Aluksi esitämme kommenttimme asetusluonnoksen yleisperusteluista.

1 Yleistä

YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista

Asetusluonnoksen perustelutekstissä on kiitettävästi nostettu esille YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista ja erityisesti sen 9. artikla, joka koskee esteettömyyttä. Artiklan 1 kohdan mukaan sopimuspuolet toteuttavat asianmukaiset toimet varmistaakseen vammaisille henkilöille muiden kanssa yhdenvertaisen pääsyn muun muassa fyysiseen ympäristöön sekä muihin yleisölle avoimiin tai tarjottaviin järjestelyihin ja palveluihin sekä kaupunki- että maaseutualueilla.

Artiklaviittauksesta on jätetty pois kuulovammaisille erittäin tärkeä kohta ”...*yhdenvertaisen pääsyn viestintään...*”. Kyseinen kohta on kuitenkin olennainen rakennuksen tiloja suunniteltaessa. Tilojen on oltava kuunteluolosuhteiltaan sellaisia, että esteetön viestintä niissä on mahdollista kaikille tilan käyttäjille, myös kuulovammaisille. Tätä tukee myös sopimuksessa mainittu *kaikille sopiva suunnittelu*.

lääkkäiden ja vammaisten henkilöiden osuus väestöstä

Perustelutekstissä mainitaan, että vähintään 75-vuotiaiden osuus väestöstä kasvaa ennusteen perusteella 8 prosentista 14 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Esteettömien tilojen tarve tulee siis lisääntymään voimakkaasti lähitulevaisuudessa. Ikääntyneiden määrän lisääntyessä kasvaa myös ikähuonokuloisten osuus väestöstä. Eläkeikäisistä joka kolmannella arvioidaan olevan jonkin asteinen kuulon alenema ja suurimmalla osalla 75-vuotiaista kuulo on heikentynyt. Hyvät kuunteluolosuhteet ja kaikin puolin esteetön viestintäympäristö ovat edellytys nimenomaan ikääntyneiden yhdenvertaiselle osallistumiselle ja toimimiselle.

Tekstissä viitataan Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen raporttiin, jonka mukaan vammaisia henkilöitä arvioidaan olevan Suomessa noin 3,8–4,6 prosenttia väestöstä eli noin 210 000-250 000. Kuten raportissa todetaan, arvio riippuu vahvasti

käytetystä määritelmästä. Näihin lukuihin ei todennäköisesti sisälly huonokuuloisten määrää. Kuulovammaisia arvioidaan olevan Suomessa noin 750 000, joista noin 100 000 käyttää kuulokojetta. Kojeen käytöstä hyötyisivät huomattavasti useammat huonokuuloiset, arviolta jopa 300 000.

Mielestämme esteettömästä rakennussuunnittelusta puhuttaessa on muistettava sadat tuhannet huonokuuloiset ja heidän tarpeensa. Valtaosa heistä on ikääntyneitä erilaisten julkisten palvelujen käyttäjiä.

3 Esityksen vaikutukset

Yhteiskunnalliset vaikutukset

Perustelutekstin mukaan lainsäädännön täsmennysten arvioidaan parantavan liikkumis- ja toimimisesteisten henkilöiden mahdollisuuksia asua kotonaan muun väestön tavoin ja näin ollen osaltaan edistävän yhdenvertaisuuden toteutumista.

Näin varmasti onkin, mutta ensisijaisesti näkisimme täsmennysten vaikuttavan vammaisten henkilöiden mahdollisuuksiin toimia itsenäisesti kodin ulkopuolella, osallistua erilaisiin tilaisuuksiin ja saada esteettömiä palveluja, jos julkiset tilat on suunniteltu kaikki esteettömyysnäkökohdat huomioon ottaen.

Yksityiskohtaiset perustelut

Seuraavaksi kommentoimme asetusluonnoksen yksityiskohtaisia perusteluja ja esitämme muutosehdotuksemme niihin sekä asetustekstiin.

4 § Ovet

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin rakennuksen ulko-oven ja asuinrakennuksen käyttöä palvelevan tilan oven helposta avattavuudesta. Perustelutekstin mukaan helpolla avattavuudella tarkoitetaan, että oven tulee olla liikkumis- ja toimimisesteisenkin henkilön avattavissa itsenäisesti.

Nykyään monet ulko-ovet on varustettu sähköisellä kauko-ohjatulla lukolla. Tällaisen oven avaamiseen kuuluu, että ovea vetää oikeaan aikaan lukon ollessa avoinna. Lukossa olevan summerin tai vastaavan äänisignaalin kuuleminen on kuitenkin kuulovammaisille vaikeaa tai jopa mahdotonta. Oven itsenäinen avaaminen ei kuulovammaiselta tällöin onnistu.

Ehdotamme perusteluihin mainintaa, että ovien kauko-ohjatut sähköiset lukot on äänisignaalin lisäksi varustettava merkkivalolla tai jollain muulla visuaalisella tavalla, joka osoittaa oven lukon avautumisen.

6 § Rakennuksen muut tilat

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi hallinto-, palvelu-, toimisto- ja liikerakennuksen tilojen ja asuinrakennuksen yleisten tilojen sekä niiden kiinteän kalustuksen ja varustuksen soveltuvuudesta liikkumis- ja toimimisesteiselle henkilölle.

Perustelutekstin mukaan kiinteitä varusteita ovat esimerkiksi opasteet sekä yleisön käyttöön tarkoitetut painikkeet, kytkimet ja säätimet.

Ehdotamme, että tähän listaan lisättäisiin myös palvelupistesilmukat. Ne sijoitetaan nykyään yhä useammin kiinteästi palvelutiskin yhteyteen.

14 § Kokoontumistila

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi kokoontumistiloja koskevista esteettömyys-vaatimuksista. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin erityisesti kuulovammaisille henkilöille tarkoitetun äänensiirtojärjestelmän käytöstä. Vastaava säännös sisältyy myös nykyisen F1:n määräykseen 3.3.1.

Huomasimme, että pykälän perustelutekstissä käytetään (sivu 25) termiä ”heikkokuuloinen”. Pyydämme käyttämään sen tilalla termiä ”huonokuuloinen”.

Vaatus äänensiirtojärjestelmästä kohdistuisi edelleen vain niihin tiloihin, joissa on kiinteä äänentoistojärjestelmä. Lisäyksenä pykälään on kuitenkin tullut ”yleisön palvelutila”. Asetuksen tarkoittamia yleisön palvelutiloja ovat mm. asiakkaiden vastaanottotila ja vierailijoiden neuvontapiste.

Asiakkaiden vastaanottotiloissa harvemmin on käytössä äänentoistojärjestelmää. Sen sijaan vastaanottotiloissa on neuvonta- tai palvelupisteitä, jotka olisi varustettava palvelupistesilmukalla tai vastaavalla äänensiirtojärjestelmällä. Yhdenvertaisuuden ja palvelupisteen vapaan valinnan mahdollistamiseksi tulisi niissä kohteissa, joissa on useampia palvelupisteitä, varustaa kaikki palvelupisteet palvelupistesilmukalla.

Ehdotamme, että edellä mainittu kappale lisätään pykälän perusteluihin ja asetustekstiin ehdotamme seuraavanlaista lisäystä (tummennettu):

14§

Kokoontumistilat

*Katsomon, auditorion, juhla-, kokous- ja ravintolasalin, opetustilan ja muun vastaavan kokoontumistilan sekä yleisön palvelutilan äänentoistojärjestelmässä tulee olla induktiosilmukka tai muu vastaava äänensiirtojärjestelmä. **Yleisön palvelutilan palvelu- ja neuvontapisteet on varustettava palvelupiste-silmukalla tai vastaavalla äänensiirtojärjestelmällä.***

Kuuloliitto ry

Eeva Härkänen
Järjestöjohtaja

Lisätietoja:

Erityisasiantuntija Jukka Rasa, jukka.rasa@kuuloliitto.fi, p. 0400 646 587.